

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, srede in petek

Ljubljana, petek 21. julija 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Dolžnost prestolnice

Nobeno mesto v Jugoslaviji ni deležno tako velike državne podpore ko Beograd. Ta podpora je tako velika, da ni v državi mesta, ki bi plačevalo tako nizke samoupravne davke ko Beograd. Nizki davki pa dajejo Beogradu še drugo prednost, da postaja za tovarne in velika podjetja vedno bolj vabljiv in da se je zato tudi že začela prava selitev podjetij v Beograd. Ima pa Beograd še vse polno drugih prednosti, ki jih druga mesta nimajo. Tako ima Beograd veliko korist tudi od centralizacije državnih nabav v Beogradu in tudi iz tega razloga mora marsikatero podjetje imeti v Beogradu svojo podružnico ali vsaj svojega zastopnika. Se posebej pa je treba omeniti velike državne palače, ki jih je že sezidala in ki jih še zida država v Beogradu, kar omogoča Beogradu tako živahno stavbeno delavnost, na kakršno druga mesta skoraj ne morejo računati.

Naravno je, da ima Beograd kot državna prestolnica prednosti, ki jih druga mesta ne morejo imeti. Zato tudi ne oporekamo tem prednostim, ker smo tudi mi za to, da je naša državna prestolnica lepa. Zavedamo se pač dobro, da je za ugled države važna tudi zunanost njene državne prestolnice.

Ce pa prejema državna prestolnica tako velike bonitete od države, potem sprejema tudi temu primerne obveznosti. Zato državna prestolnica ne bi smela sloveti le po lepoti svojih javnih stavb, temveč tudi po duhu svojega prebivalstva. Državna prestolnica, ki hoče res to biti, bi morala biti naravnost trdnjava nacionalne misli in one zavednosti, ki daje državi tudi v najtežjih časih tako močno oporo, da more vedno z uspehom računati na pomoč svojih državljanov.

Predvojni Beograd, ki ni prejel od države niti zrno tega, kar prejema povojni, je tudi bil takšna močna nacionalna trdnjava. Ali pa je tudi povojni Beograd?

Ne bomo govorili o raznih poslih, intervencijah in drugih neprijetnih zadevah, ki se tako pogosto čujejo iz Beograda, temveč se omejujemo le na eno zadevo, o kateri so ravno pred kratkim poročali naši listi. Mislimo na naš tujski promet. Letos je bilo izdanih v Beogradu 14.000 potnih listov, t. j. toliko, ko še nikdar prej. Vedno večje število Beograjčanov preživlja svoje počitnice v tujini.

Nič ne bi rekli, če bi ne bili dežela, ki ima krasna gorska in morska letovišča in številna ter najrazličnejša zdravilišča. Toliko naravnih lepot, toliko zdravilnih vrelcev ima Jugoslavija, da pač ni treba niti enemu Jugoslovancu hoditi v tujino na letovišče.

Nismo ozkosrčni in nič nimamo proti temu, da gredo naši ljudje v tujino, da vidijo tam tuje kulturne spomenike in da razširijo svoje obzorje. Takšna potovanja v tujino so potrebna, ker je treba, da človek svet pozna. Čisto nepotrebno pa je, da hodijo naši ljudje v tujino na golo letovanje, ker bi pač mogli za manjši denar prebiti počitnice doma prav tako kakor v tujini.

Zlasti pa je nedopustno, da se v današnjih časih, ko je tako trda za denar in za devize še posebej, nosi po nepotrebnem denar v tu-

jino Ali naj morda naši izvozniki zato odstopajo del svojih deviz Nar. banki, da bodo mogli nekateri nacionalno premalo zavedni ljudje zapravljati svoj denar po tujih letoviščih? Ali se sme v današnjih časih sploh dopuščati, da se tako lahkomišno troši denar v tujini?

Vsa država, vse naše samouprave, vse naše turistične in prometne organizacije se mučijo leto za letom, da bi dvignile tujski promet v državi. Vsak zaveden državljan bi jim moral pri tem pomagati. Predvsem pa bi morala

biti tu aktivna državna prestolnica, ki tudi sama zahteva, da jo obišče vedno več tujcev in domačinov. Naša državna prestolnica je torej tudi sama direktno zainteresirana na tem, da se naš tujski promet poveča. Kljub temu pa dela ravno nasprotno, kar bi morala in namesto v domača letovišča in zdravilišča odhajajo Beograjčani v tuja. Namesto da bi Beograjčani gospodarsko krepili naša letovišča in zdravilišča in s tem tudi državno blagajno, ki je do njih tako silno radodarna, krepe tuja zdravilišča in tuja letovišča.

Prebivalci državne prestolnice takšne nezavednosti pač ne bi smeli pokazati. Velike prednosti, ki jih ima državna prestolnica od vsega prebivalstva Jugoslavije, ji nalagajo tudi razne obveznosti in ena od teh — in nikakor ne zadnja — je tudi ta, da obiskujejo domača letovišča in da spoznajo vse one kraje Jugoslavije, ki prispevajo k dvigu in olepšanju drž. prestolnice. Če pa te dolžnosti nočejo spoznati, potem bi jih morala drž. oblast k temu prisiliti s tem, da omeji izdajanje potnih listov za samo zabavna letovanja v tujini.

drugi debatni večer.

ki se je končal s popolno strokovno obsodbo načrta inž. Klopčarja.

Uvodoma je poudaril inž. Beve, da je sprejemljiv samo oni načrt, ki v celoti reši ljubljansko kolodvorsko vprašanje, t. j. tako z železniškega, cestnega in urbanističnega stališča. Načrt inž. Klopčarja pa rešuje le cestni problem na Tyrševi in Gosposvetski cesti in še tega le za čas, ko se spuste železniške zatvornice. Te pa po načrtu inž. Klopčarja ostajajo še nadalje.

Se podrobneje je razložil nato vse hibe načrta Klopčarja inženir Leskovšek, ki je tudi prikazal, da je načrt inž. Klopčarja tudi tehnično napačen.

Zelo zanimiva so bila tudi izvajanja inž. Stanka Dimnika, ki je ugotovil naslednje:

1. Da je poglobitveni načrt plod kolektivnega dela 30 tehničnih, gospodarskih in železniških strokovnjakov.

2. Da se je inž. Klopčar sam izjavil za načrt in tudi pri njem sodeloval z načrtom o izvedbi kanalizacije ob poglobljeni progii.

3. Da se debatni večer nikakor ni vršil za zaprtimi vrati, temveč so bili povabljeni na večer vsi projektanti, tako tudi inž. Klopčar.

4. Neresnične so tudi trditve inž. Klopčarja glede stroškov poglobitvenega načrta.

5. Klopčarjev načrt ni niti originalen niti tehnično sprejemljiv.

Inž. Kresnik je pojasnil posledice izvedbe Klopčarjevega načrta za tramvaj. Obrat bi se silno kompliciral, poleg tega bi moral tramvaj investirati nad dva milijona din, obratni stroški pa bi se na dan povečali za 2000 din, torej za več ko 700.000 din na leto. Tako je tudi »glavna odlika« Klopčarjevega načrta padla v vodo.

Zavarovalni direktor Sušnik je nato označil stališče Bežigrajcev in prečital resolucijo, ki so jo soglasno sprejeli predsedniki bežigradskih društev. V njej se odločno izjavljajo za poglobitveni načrt in obsojajo vsako ekstraturo v kolodvorskem vprašanju.

Inž. Mačkovšek je poudaril v lapidarnih besedah, da je Klopčarjev načrt tako imenovani serpentinski načrt in je kot tak obsojen na neuspeh, kar je tudi usoda vseh serpentinskih projektov.

Univ. prof. dr. Stele je zlasti naglasil, da se je ljubljanski obč. svet po resnem preudarku izrekel za poglobitveni načrt. To je vendar treba upoštevati. Govoril je tudi o stroških ter naglasil, da višina stroškov nikakor ne more odločevati, za kateri načrt se izrečemo. Če je poglobitveni načrt pravi, potem se mora tudi najti denar, ki je za njegovo izvedbo potreben.

Posl. Mašič je opozoril, kaj treba storiti, da se bo dobil za realizacijo načrta potreben denar.

Končno je še inž. Zelenko poudaril, da se mora ljubljanski kolodvor preurediti, ker zahteva to železniški promet. Prometni stroški so zaradi sedanjega nezadostnega kolodvora vedno večji in železnica ima zaradi tega velikansko škodo. Stvar dobrega gospodarstva je, da se ljubljansko kolodvorsko vprašanje reši.

Temeljiti obračun z nasprotniki poglobitve ljubljanskega kolodvora

Jasna in odločna beseda slovenskih inženieriev

Kmalu bo ljubljanski kolodvor star že sto let, a v bistvu je ostal skoraj prav takšen, kakršen je bil leta 1846., ko je bil zgrajen, pa čeprav je od takrat promet silno narasel. Tako je imel ljubljanski kolodvor že leta 1861., ko je šlo samo nekaj vlakov skozi Ljubljano, tri tise, danes pa, ko gre skozi ljubljanski kolodvor 120 parov potniških in brzih vlakov, tovarnih niti ne štejemo, pa celih pet tirov. Še leta 1861. je bil ljubljanski kolodvor čisto izven mesta in zato tudi najmanj ni oviral ne cestnega prometa niti ne razvoja mesta. Danes pa je kolodvor že sredi mesta in ovira ne le cestni promet, temveč tudi razvoj mesta.

Zato ni čuda, da so bile že mnogo pred vojno sklicane konferenice, kako preurediti ljubljanski kolodvor, da se bo laže razvijal železniški in cestni promet in da ne bo oviran razvoj mesta. Cela vrsta načrtov je že bila predložena, toda noben načrt se ni izvršil, deloma zaradi previsokih stroškov, deloma pa je svetovna vojna pretrgala vse delo za preureditev ljubljanskega kolodvora.

Po vojni je zaradi silno naraslega železniškega in cestnega prometa ter velikega razvoja mesta postajalo ljubljansko kolodvorsko vprašanje vedno bolj pereče in njegova rešitev vedno bolj nujna. Zato so nekateri slovenski inženirji začeli proučevati ljubljansko kolodvorsko vprašanje in po vestnem študiju ter sporazumnem delu izdelali tako imenovani poglobitveni načrt ljubljanskega kolodvora, ki na naravnost idealen način rešuje to vprašanje. Na idealen način, ker enako upošteva tako potrebe železnice, ko zahteva še vedno rastočega cestnega prometa ter končno tudi razvoja Ljubljane.

Načrt so izdelali slovenski inženirji, ki so s svojimi stavbami in deli že dokazali, da so v resnici strokovnjaki. Delali so ta načrt inž. Hrovat, ki jih vsa slovenska javnost pozna kot idealiste in požrtvovalne javne delavce, katerim more v polni meri zaupati. Za vestnost njih dela pričča tudi to, da so najprej ves načrt vsestransko na sestankih inženierjev proučili in stopili z načrtom pred javnost, kar je bil načrt tehnično v vsakem pogledu preskušen. Naravno bi zato bilo, da bi slovenska javnost takoj in z vso hvaležnostjo načrt sprejela, ga proglašala za svojega, slovenski politični

ljudje pa takoj začeli delati za njegovo realizacijo. Vse je tudi kazalo, da se bo tako zgodilo in ljubljanski občinski svet je načrt v celoti sprejel, ne anketi, ki jo je nato sklical župan, pa so se izja-

Ekstratura inž. Klopčarja

Vtem pa je nenadoma objavil inž. Klopčar v »Slovenskem narodu« svoj projekt, o katerem je zanosno trdil, da z majhnim zneskom reši ves ljubljanski kolodvorski problem. Članek je bil napisan tako, da so morali bralci dobiti vtis, da bi se z izvedbo Klopčarjevega načrta, ki bi veljal le 6 milijonov din, rešilo vse ljubljansko kolodvorsko vprašanje, za rešitev katerega zahtevajo drugi 150 pa tudi 250 milijonov din. Jasno je, da so takšne trditve napravile na javnost močan vtis, ker kaj bi izdajali 150 ali celo 250 milijonov din, ko pa moremo dobiti vse za 6 milijonov.

Se z večjo slastjo pa bi seveda zagrabil za tak načrt Beograd, ki se je itak na vse načine upiral, da bi dal za rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja potrebni denar.

Prvi debatni večer

Prvi debatni večer je bil dne 26. junija 1939. Na njem so referirali o ljubljanskem kolodvorskem vprašanju inž. Leskovšek, univ. prof. inž. Hrovat in inženir Stanko Dimnik. Vsi trije so podali nadvse temeljite referate, podprte s številnimi skicami, slikami, diagrami in številkami ter nedvoumno dokazali, da pomeni edino poglobitveni načrt pravo rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja. Jasno so razložili, kako je preureditev ljubljanskega kolodvora nujno potrebna že zaradi železniškega prometa samega, ker se sedaj zaradi prevelike oddaljenosti ranžirnega kolodvora, zaradi nezadostnih kurilnic in premajhnega kolodvora zapravlja denar. Brez ozira na cestni promet in na Ljubljano, se mora preurediti ljubljanski kolodvor, če železniška uprava le količkar upošteva načela dobrega gospodarstva. Rešiti pa se mora tudi zaradi vedno močnejšega cestnega prometa, ki se bo zaradi rastočega avtomobilskega prometa še znatno zvišal. Končno pa zahteva tudi interes Ljubljane, da se ljubljansko kolodvorsko vprašanje reši. Ljubljan-

vili za načrt tudi zastopniki vseh naših gospodarskih organizacij. Začela se je nato energična propaganda za izvedbo tega načrta in doseženi so že bili tudi prvi uspehi v Beogradu.

In v tem je tudi vsa nevarnost in vsa škodljivost Klopčarjeve ekstrature. S svojim nepremišljenim nastopom je mogel silno škodovati vsej akciji za kardinalno rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja. Pikantnost svoje vrste je, da je nastopil proti načrtu, za katerega se je oficijalno izrekla ljubljanska mestna občina, ravno inženir, ki je nameščenec ljubljanske občine!

Da napravi temu beganju javnosti z neresnimi načrti konec, je priredila ljubljanska sekcija Udruženja inženierjev in arhitektov debatni večer, da se pred strokovnim forumom prouče vsi načrti o preureditvi ljubljanskega kolodvora. Na ta večer so bili povabljeni tudi vsi projektanti načrtov, tako izrečno tudi inž. Klopčar, ki se pa povabilu ni odzval.

ski kolodvor zavira razvoj mesta, ker tvori takšno bariero, da se mesto proti severu ne more širiti. Zaradi kolodvora so Miklošičeva, Kolodvorska ulica in Resljeva cesta zagate in na razdalji 1200 metrov ni nobenega prehoda čez železnico. Opozorili so nadalje na vse druge nedostatke sedanjega kolodvora in končno tudi razložili vse druge načrte.

Zlasti so poudarili, da so vsi načrti, ki predlagajo čelne kolodvore nesprejemljivi, ker se povsod po svetu čelni kolodvori opuščajo. V interesu prometa in mesta je, da ostane kolodvor v mestu, da pa ne ovira cestni promet, je le ena alternativa. Ali se mora dvigniti cestni nivo nad železniškega ali pa železniški znižati pod cestni. Jasno je, da je samo druga rešitev priporočljiva.

Referati so temeljito dokazali, da pomeni pravo rešitev kolodvorskega vprašanja le poglobitveni načrt.

Ker so trajali referati skoraj do 11. ure zvečer, ni mogla biti ta večer še debata in zato je priredila sekcija v torek, dne 18. julija

Obsodba inženirjev

Nato je prečital inž. Sever naslednjo izjavo Udruženja inženirjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, ki je bila soglasno sprejeta in ki se glasi:

U.J.I.A., sekcija Ljubljana, obsoja vsak časopisni nedostojni polemični način obravnavanja ljubljanskega železniškega vprašanja.

Ugotavljamo, da inž. Klopčar zavaja s svojimi članki javnost v zmotu s trditvijo, da je njegov projekt nekak konkurenčen projekt že obstoječim projektom za rešitev celotnega ljubljanskega železniškega vprašanja in da bi izvršitev njegovega načrta stala 6 milijonov, izvršitev drugih načrtov, ki bi dosegli isto kot njegov, pa 300 milijonov.

Njegov projekt je v resnici samo del cestnega projekta, ki skuša rešiti vprašanje samo dveh cest, Tyršev in Celovške — in še to samo za čas, ko so zapornice zaprte! — na ta način, da v sredini med temi dvema cestama napravi podvoz pod glavno progo — in seveda tudi pod gorenjsko progo, ki jo zaradi tega izmalici — in napravi k temu podvozu obojestransko klance po 220 m dolge.

Ta njegov projekt se železniškega vprašanja sploh ne pritačne, pušča celo železniške zapornice na Tyrševi in Celovški cesti, da še nadalje obstajajo, cestni promet na glavnih mednarodnih prometnih žilah pa odvaža v stranske hude ovinke in povečuje nevarnostni moment.

Skratka: Klopčarjev projekt ni železniški projekt, ker predstavlja nesprejemljivo delno rešitev samega dela cestnega vprašanja, a še to rešuje v tehničnem in prometnem oziru porazno ter končno neutemeljeno omalovažuje važnost obeh glavnih prometnih smeri ljubljanskega mesta.

U.J.I.A., sekcija Ljubljana, preha preko žaljive in nekolegialne Klopčarjeve polemike.

U.J.I.A., sekcija Ljubljana, ne smatra za potrebno, da bi menjala že opetovano naglašeno svoje pritrilno stališče napram v ospredju stoječemu poglobitvenemu projektu in zaupa popolnoma v konkretno in strokovno pravilno poslovanje tehničnih organov, ki so poverjeni s proučevanjem ljubljanskega železniškega vprašanja.

Zaključna beseda

Poročali smo malo obširneje ne le zaradi važnosti ljubljanskega kolodvorskega vprašanja, temveč tudi zato, ker je vsa debata okoli poglobitvenega načrta živ primer, zakaj Slovenci ne pridemo naprej. Ekstratura inž. Klopčarja dokazuje, da smo brez prave discipline, da nismo še dorasli za vzajemno delo, da bi drug drugega podpirali. Za rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja so podali naši inženirji tehnično brezhiben načrt, ki bi ga morali sedaj izvesti. Pa se nakrat oglasi v slovenskem listu nekdo, ki daje nasprotniku argument v roke. Ta nediscipliniranost slovenskega lista, ta nediscipliniranost naših ljudi je oni glavni vzrok, da ne pridemo naprej in da toliko in toliko naših navdave upravičenih zahtev obvisi v zraku.

Da bi bilo te nediscipliniranosti konec, da bi vendar že enkrat prišli naprej, zato smo tudi posvetili temu vprašanju potrebno pažnjo.

Evropski lesni trg je histeričen

Boljše živce!

Zadnji »Internationaler Holzmarkt« piše:

Opazovalec evropske lesne trgovine lahko zdaj ob koncu polletja ugotovi, da je bila ta redkokdaj tako neurejena kot letos. Cesto se je optimizem v najkrajšem času sprevrgel v najgloblji pesimizem. Jasnim časom so sledili nračni in že po kratkih šestih mesecih letošnjega leta se je pridružilo popolni abstinenci kupovanja lesa živahno povpraševanje, ki je bilo večkrat vzrok glasovom »lesja je premalo«.

Gotovo je mnogo ljudi tega mnenja, da je v mednarodni lesni trgovini prav tako kot v visoki politiki. Zdaj Monakovo, zdaj obkroževanje.

Slaba prodaja v januarju in februarju 1939.

Leto 1938. je poteklo prav nenakomerno. Del evropskih lesnih uvoznikov si ni mnogo obetal od trgovine v letu 1939., v teh krogih so celo računali z nadaljnjim padcem konsuma. Drugi so pač upali na boljši promet, čakali so pa raje na potek dogodkov, tako da je bil končni izid: niti ta, niti ona stranka ni kuovala.

Razpoloženje »gledanja in čakanja« je trajalo še v januarju in prvi polovici februarja. Šele polagoma je osvojilo boljše razpoloženje evropski lesni trg. Prva dva tedna meseca marca sta spravila v promet večje količine rezanega lesa igličarjev skoraj na vseh tih. Sredi marca je zapadel trg zopet v staro mrtvilo, nihče ni kupoval, negotovost je naraščala iz dneva v dan, zopet je prevladovala kriza, kakršna se je javljala komaj v povojnih letih.

Vsaka ponudba je naletela pri kupeh na pomilovanja vredne skomiganje. Skušali so celo že sklenjene kupčije uničiti in kjer je kupna pogodba nudila le najmanjšo možnost, se je to tudi zgodilo.

Dva meseca kasneje porast lesnega izvoza

Za neurejenost in silno negotovost evropske lesne trgovine v prvem polletju 1939 je značilno, da se je malo mesecev po periodi nazadovanja pričelo govoriti o zvišanju lesne izvozne količine ETEC-a, da bi se laže nakupovalo.

Vojna psihoza in z njo zvezani oboroževalni programi so izzvali v celni vrsti zapadno-evropskih držav znatna javna naročila za razne vrste stavbenega lesa. In kmalu se je pokazalo, da pokritvena zmoglost v raznih državah, ki producirajo les, ni bila tako čezmerno velika.

Produkcija rezanega lesa, mehkega kakor tudi trdega, je bila razmeroma omejena, deloma ker so prišli proizvajalci do slabih izkušenj v letu 1938., deloma ker s tem nastalo pomanjkanje denarja in redukcija kreditov v bankah nista dovoljevala dovolj obsežnih nabav okroglega lesa.

Lesne cene rastejo

V času boljšega povpraševanja in večje vzdržnosti v deželah lesnega izvoza so se cene na mednarodnem lesnem trgu bistveno zvišale.

Ta porast se je dvignil celo čez mero, kar je povzročilo večje povpraševanje. Vzroki za to so bili dvojni: Prvič so hoteli veletrgovci, zlasti v Angliji, doseči iz znanih državnih naročil največji dobiček, računali so celo z vojnim dobičkom, drugič pa so lesni izvozniki skušali s tem zvišanim povpraševanjem vsaj deloma nadomestiti izgube prejšnjega leta. Ti dve komponenti sta delovali v isti smeri in tako so se proti koncu

polletja pojavile na evropskem lesnem trgu lesne cene, ki so nepovoljno učinkovale na producen-te in konsumente.

Lesni uvozniki dvomijo, če so cene konsumnega trga dejansko znosne, ker je civilna lesna potreba v vseh zapadnih državah več kot skromna in ker so temelji lesnih cen zgolj nepredvidena državna naročila. Lesni izvozniki so še pod vtisom nizkih cen v letih 1937. in 1938., ki so povzročile velike izgube in tako žalostno stanje njihovih bilanc.

Cene skušajo sicer še bolj dvigati, ne bi pa radi situacije še bolj poostrili, kajti »kdor se je enkrat opekel, se varuje ognja«.

Boljši živci so nujno potrebni

Če se vrste v kratkem času šestih mesecev takšni pojavi kakor abstinencia kupovanja celo po dobi skoraj popolnega pomanjkanja kupčije ob koncu leta 1938., če sledi nato perioda storniranja

kupčij, potem pridejo zopet veliki nakupi lesa pri previsokih cenah in pritožbe zaradi premajhne možnosti nabave lesa ter slično, tedaj pač ne moremo govoriti o zdravem tržnem položaju.

Morda je dobro in koristno, če imenujemo stvar s pravim imenom in uporabimo malo močnejši izraz: evropski lesni trg je histeričen.

Zdi se, da živci evropskih lesnih trgovcev niso kos temu položaju. Ni bilo potrebno »bežati pred blagom« in se pogodbam kolikor mogoče izogibati; tudi je pretirano, če vidimo ali skonstruiramo zmanjšanje možnosti nakupovanja; tudi ni zdravo cene lesa tako zviševati, da jim na vse zadnje niti lesni uvozniki, niti lesni izvozniki ne morejo zaupati.

Če hočemo najti pravo, to je srednjo pot iz teh prav gotovo težkih časov na mednarodnem lesnem trgu, bo dobro, da si rečemo: »Boljši živci so nujno potrebni!«

K trgovinskim pogajanjem z Italijo

Potrebna je kontrola naših prodajnih lesnih cen v tujini

Lesni trgovci, ki se mnogo bavijo z lesno trgovino z Italijo, nam piše:

V kratkem se začno z Italijo trgovinska pogajanja zaradi zvišanja lesnega izvoza v Italijo. Smatram, da bi bilo pri tej priliki zelo nujno potrebno, da bi se dosegla za bodočo kontrola nad našimi lesnimi prodajnimi cenami v tujini. Kontrolo naj bi izvajala dotična banka, ki izdaja izvozna potrdila. Ta predlog je bil že podan pred leti, a je danes prav tako aktualen in nujen, zlasti sedaj, ko se je razvila tako ostra medsebojna konkurenca, ki je že v nasprotju z dobrimi trgovskimi običaji.

Na naslednji način se sedaj navadno sklepajo lesne kupčije z Italijo. Italijanski odjemalec lesa se obrne na celo vrsto naših lesnih izvoznikov in sprejme ono ponudbo, ki je najnižja. Dostikrat pa se zgodi, da piše našemu izvozniku, da njegove ponudbe ne more akceptirati, ker mu nudijo drugi les ceneje. In nato postavi ceno še nižje, kakor pa mu je bila v resnici ponudena. Navadno vedno kak naš izvoznik na pismo italijanskega uvoznika tudi nasede in tako nastane pravo »slajdranje cen«, ki onemogoča vsako solidno trgovino.

Takšnih primerov se je spomladi zgodilo več. Naj tukaj enega omenim. Dve reški tvrdki sta se obrnili na naše lesne izvoznike zaradi nabave nekaj vagonov tesanega lesa. Od naših izvoznikov so prejete več ponudb, vsaka pa je temeljila na drugih cenah. V glavnem so se glasele ponudbe za blago franko meja za kubični meter po din 285, 250 in 230. Pravilna cena je bila samo prva, cena 250 dinarjev pa je že pomenila pravo zametovanje blaga, dočim je bila cena 230 din še nekaj več ter že v odkrito škodo našemu gospodarstvu.

Zanimivo pa je, da ti isti izvozniki našim večjim domačim firmam ne nudijo lesa po tako nizki ceni kakor pa italijanskim.

Zato bi bilo nujno potrebno, da bi se takšnemu »slajdranju« napravil konec in zato naj se uvede tudi kontrola nad cenami, po katerih se proda naš les v tujino. Vsak izvoznik bi moral najprej dokazati kakšno ceno je dosegel za svoj les in šele potem bi se mu smelo izdati izvozno potrdilo (uverjenje). Na ta način bi preprečili, da bi se prodajal naš les pod ceno.

Tudi v trgovini mora biti neka disciplina in nikakor ne gre, da bi nekateri kvarili vso kupčijo s pretirano nizkimi cenami. Naš les ima svojo vrednost, ki je mnogo bolj stalna kakor pa je vrednost valut. Zato se ne sme prodajati pod ceno, zato je treba tako ali tako doseči, da ne bodo izvozniki v medsebojno licitacijo navzdol vrgli cene lesa čisto navzdol. Izkupiček od izvoženega lesa je ena najvažnejših postavk v naši zunanji plačilni bilanci in zato se mora gledati na to, da se ta izkupiček ohrani na primerni višini. Če ne gre drugače, je pač treba seči po kontroli nad prodajnimi cenami našega lesa v tujini.

Pogoji lesne industrije za zvišanje lesnega izvoza v Italijo

Na željo Italije bo bodoči sestanek Jugoslovansko - italijanskega stalnega gospodarskega odbora že 25. julija in ne šele v septembru, kakor je bila prvotno namera. Na sestanku se bo predvsem razpravljalo o podvojitvi lesnega kontingenta iz Jugoslavije. V zvezi s to željo Italije je bila v tork v Beogradu seja Stalne delegacije naše lesne industrije. Na tej seji je bilo sklenjeno, da naša lesna industrija ne nasprotuje zvišanju našega lesnega izvoza v Italijo, toda samo pod pogojem, da Italija neodstotno izkoristi vse nje dovoljene lesne kontingente. Dosedaj je namreč izkoristila v tej meri Italija samo kontingente za nekatere vrste lesa. Tako ni izkoristila Italija 100% kontingentov za bukov les in še za nekatere druge vrste. Poieg tega je zaprosila lesna industrija odločujoče činitelje, da se more udeležiti bodočega sestanka stalnega odbora tudi strokovnjak, ki ga določi naša lesna industrija. Na podlagi tega sklepa je nato obiskala posebna delegacija pomočnika trgovinskega ministra dr. Obradoviča ter mu v podrobno-stih razložila sklepe sestanka. Dr. Obradović je načeloma pristal na to, da more pogajanjem za povečanje našega lesnega izvoza v Italijo ob zasedanju Jugoslovansko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora prisostvovati tudi delegat Stalne delegacije. Kakor se poroča iz Beograda, bo določen kot ekspert naše lesne industrije gen. tajnik Zeze industrijeev v Ljubljani dr. Adolf Golja.

Delniški kapital v naši lesni industriji

Skupno je investiranih 3,5 milijarde din, od tega je ena tretjina tujega kapitala.

Po uradnih podatkih je bilo v Jugoslaviji koncem leta 1937. 105 delniških družb, ki se bavijo z izkoriščanjem naših gozdov in z obdelavo lesa. Vseh lesnih industrijskih podjetij pa je bilo koncem leta 1937. 403, da tvorijo delniške družbe eno četrtnino vseh podjetij. V ta podjetja je bilo po strokovni presoji investiranih 3,5 milijarde din.

Skupni delniški kapital 105 delniških podjetij je znašal koncem leta 1937. 327 milijonov din, rezerve 47, amortizacijski fondi 323 milijonov, upniki 1207 in ostala pasiva 122 milijonov din. Na aktivni strani so znašali vrednostni papirji 31 milijonov, surovine 107, blago 378, razne investicije 834, terjatve 429 milijonov in vsa druga aktiva okoli 184 milijonov din. Bilančna vsota vseh delniških lesnih industrij je znašala koncem leta 1937. 2026 milijonov din. Od leta 1933. do leta 1937. se je delniški kapital teh družb zmanjšal za več ko 107 milijonov din ali za nad 25 odstotkov.

Od celotnega delniškega kapitala, vloženega v podjetja za izkoriščanje gozdov in za lesno industrijo odpada na tujino 94,4 milijona din, domače denarne zavode 81,4, državo 42,1, domače delniške družbe 29,1 in druge delničarje okoli 80,4 milijona din.

Tuji kapital je torej udeležen v naši lesni industriji z 32,38% ter se deli po svojem narodnem izvoru takole:

Anglija	38,9	13,31
Nemčija	18,9	6,49
Italija	13,2	4,53
Svica	11,0	3,78
Francija	10,1	3,47
Nizozemska	0,9	0,77

(Prve številke pomenijo milijone din, druge udeležbo tujega kapitala v odstotkih.)

Stanje finančnih kreditov v naši lesni industriji pa kaže drugo sliko. Če se upoštevajo zneski v dobi 1935 do 1937 se more ugotoviti, da se tuji krediti dele v dve skupini. Tuji krediti pri podjetjih z udeležbo tujega kapitala znašajo 49,89 odstotkov celotnih kreditov, tuji krediti v podjetjih z domačim kapitalom pa znašajo 25,69 odstotka.

Naše terjatve proti Nemčiji so se zmanjšale za 34,5 milijona din.

Stanje naših kliringov z dne 15. t. m. izkazuje, da so se naše terjatve proti Nemčiji zmanjšale za 2,4 milijona RM oziroma za 34,5 milijona din in znašajo sedaj še 180 milijonov din. Gibanje kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	15. VII.	8. VII.
Bolgarska din	1,38	1,51
Nemčija RM	12,59	15,00
Turčija din	16,75	16,45
Spanija pezeta	2,93	2,93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1,66	1,66
Bolgarska din	1,14	0,92
Italija din	77,37	78,51
Madžarska din	21,93	5,63
Poljska din	23,76	22,31
Romunija din	11,68	7,90
Češko-Moravska Kč	16,87	11,79
Svica št. fr.	1,52	1,56

Konkurzi - poravnave

Odpravlja se konkurz o premoženju lesnega trgovca Viktorja Gornika v Zbelovem pri Poljčanah, ker ni kritja za stroške postopanja.

Prisilna poravnava trg. Adolfa Štora v Doberniču pri Trebnjem je pravnomočna.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Skrobli in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Politične vesti

Nemško-jugoslovanske odnošaje je označil dr. Schneefuss v članku v »Tagespost« med drugim takole: »Nemci ne zahtevamo nobene enostranske vezanja z nami. Vemo, da gre vsaka država za svojimi interesi in nam zadostuje, če se odpravi konflikt teh interesov. Tako ima n. pr. Jugoslavija poleg zveze z nami in z Italijo star prijateljski dogovor s Francijo in tesne rodbinske vezi svojega prvega regenta z angleško kraljevo rodbino. V tem vidimo mi samo srečno možnost našega južno-vzhodnega sosedu, da more sodelovati v delu za mir v vsej Evropi. Nam zadostuje varnost, da na južnovzhodni meji nimamo neprijatelja...«

Angleški kralj je sprejel v avdienci predsednika bolgarskega sobranja Mušanova.

Egiptski zunanji minister Jahia paša je izjavil, da je zelo zadovoljen z uspehom svojega potovanja po Balkanu. Balkanski narodi žele mir. Prijateljstvo med Turčijo in Egiptom je tako veliko, da se prav lahko spremeni v vojaško zvezo.

Več slovaških listov, ki izhajajo v Ameriki, je bilo na Slovaškem prepovedanih. Tudi poljski dnevnik »Ilustrowany Kuryer Codzienny« je bil prepovedan na Slovaškem.

Mussolini je sprejel šefa fašističnih organizacij na Siciliji in mu sporočil svoj sklep, da se izvede v Siciliji agrarna reforma ter omeje velika veleposestva.

Grofa Ciana je pozdravil v Toledo kardinal Goma y Tomas ter zaključil svoj govor z besedami: Postavili bomo križ nad latinskim morjem, ki ga vzdržujejo Italijani in Španci.

Predsednik Roosevelt in zunanji minister Hull sta po konferenci z demokratičnimi in republikanskimi voditelji senata prišla do prepričanja, da se v sedanjem zasedanju senata ne more doseči sprememba nevtralnostnega zakona, čeprav bi bila to nujna potreba. Na podlagi poročil ameriških poslanikov v Evropi sta Roosevelt in Hull prepričana, da je zelo mogoče, da pride do nove velike krize v Evropi.

Nemci pripravljajo še vedno neko rešitev gdanskega vprašanja, ki pa po nemških zatrilih ne bi mogla pomeniti vojne. Po nekkih londonskih vesteh namerava izvoliti gdanski senat Hitlerja za predsednika gdanskega senata ter bi se s tem gdansko vprašanje preneslo na čisto pravno vprašanje. Poljaki pa že izjavljajo, da takšne »rešitve« ne bi mogli dopustiti.

Gdansko vprašanje je še nadalje zelo resno in napeto, pišejo francoski in angleški listi ter zahtevajo mnenje, kakor da bi nastalo glede Gdanska olajšanje.

Poljski maršal Rydz Smigly je izjavil, da se bo Poljska borila, pa čeprav bi ostala sama brez zaveznikov, ker je borba za Gdansk borba za neodvisnost in svobodo Poljske.

Pri moskovskih pogajanjih še vedno niso premagane vse težave ter še zlasti ni prišlo do soglasja glede napada na baltiške države. Sovjeti zahtevajo, da se nudi baltiškim državam pomoč tudi v primeru »notranjega napada«. Francoski listi pišejo, da je mogoče, da bodo moskovska pogajanja za daljšo dobo zastala, ker odide v kratkem Molotov na svoj letni dopust.

Londonska vlada je poslala nova navodila svojim zastopnikom v Moskvo. Nekateri angleški listi presojajo moskovska pogajanja zelo pesimistično ter pravijo, da se bo sklenila samo omejena vojaška zveza med Anglijo, Francijo in Rusijo. »Times« pa presojajo položaj bolj optimistično ter pravijo, da je sporazum v najvažnejših točkah že dosežen in da gre le še za nebitvene točke.

Pogajanja o kreditih, ki naj jih da Anglija Poljski v svrhu izpolnitve poljskega oboroževanja, so pred ugodnim zaključkom.

Za udrutev Dardanel bo dala Anglija Turčiji 20 milijonov funtov posojila.

Nove ostre odredbe pripravljajo angleška vlada proti irskim teroristom, ker se je izkazalo, da dobivajo denar od neke tuje veleisle. V bodoče bo smela policija izvesti pri irskih teroristih hišno preiskavo brez predhodnega sodnega dovoljenja.

Min. predsednik Chamberlain je izjavil, da Vel. Britanija odklanja japonsko zahtevo po spremembi angleške politike na Daljnem vzhodu. V zvezi s tem se poroča o možnosti, da bo Vel. Britanija evakuirala nekatere svoje koncesije na Kitajskem. Splošno napovedujejo listi neuspeh angleško-japonskih pogajanj.

Angleški veleposlanik Craigie je v začetku svojega razgovora z japonskim zunanjim ministrom z izjavil, da se more razgovarjati

o raznih političnih vprašanjih šele potem, ko bo rešeno vprašanje britanske koncesije v Tienčinu, kateri je po pogodbah zajamčena popolna nevtralnost.

Japonski vojaški krogi so prepričani, da je med sovjetsko-mongolskimi vojnimi operacijami in britansko-angleškimi pogajanjimi neka zveza.

Napetost med Japonsko in Rusijo se je zaradi Sahalina zelo povečala. Sovjeti ovirajo Japoncem izkoriščanje ležišč nafte na Sahalinu ter so dosegli, da je padla leta 1938. japonska proizvodnja nafte od 200.000 na 60.000 ton, letos pa je nevarnost, da bo ta tako majhna, da bo sploh brez praktične vrednosti.

Japonski podadmiral Konačava je izjavil, da se sovjeti motijo, če mislijo, da je Japonska na Kitajskem tako zaposlena, da ne bi mogla braniti svojih interesov na Sahalinu.

Čeprav so se sovjetsko-mongolski napadi v Mandžuriji ponovili in čeprav zavzemajo vedno večji obseg, je vendar izjavil višji japonski oficir novinarjem, da se hoče japonska vlada izogniti vojni z Zunanjo Mongolijo.

V Harbin je prišlo po vesteh tujih dopisnikov veliko število japon-

skih ranjencev z mongolske fronte. Več šol je bilo spremenjenih v provizorične bolnišnice.

Kitajske čete so osvojile mesto Cančav. Japonske čete se umikajo proti Svatovu.

V Cingtav so prišle tri angleške vojne ladje, med njimi 10.000 tonska križarka »Cornwall«. Takoj po prihodu angleških vojnih ladij so Japonci odpovedali v Tienčinu protiangelske demonstracije.

Ustanovi se še kartel za telefonske aparate

Kakor poroča »Jugoslovanski Kurir«, dobimo v kratkem še kartel za telefonske aparate in telefonski material. Inicijato za ustanovitev kartela so dale nemške tvrdke. Namen kartela je, da se napravi konec konkurenci telefonskih tvrdk iz klirinških in neklirinških držav. Dosedaj so namreč bile firme iz neklirinških držav za 20 do 40% cenejše kakor pa firme iz klirinških držav. Z novim kartelom naj bi se ta konkurenca preprečila.

Tudi nakupno združništvo se mora obdačiti

Upravičeno zahteva trgovska javnost, da se odpravijo privilegiji nabavljalnih združenj in da se obdačijo tako kakor vse samostojne trgovine. Tako zahteva ne le pravičnost, temveč tudi interes državne blagajne, ki trpi težko škodo, ko ji milijonska podjetja ne plačujejo vseh onih davkov kakor druga podobna podjetja.

A ne samo vse nabavljalne zadruge je treba obdačiti, temveč tudi vse nakupne. Posebno v zadnjem času se združna nakupna trgovina od nekaterih ljudi silno forsira. Nekateri hočejo na vsak način razviti nakupovalno združništvo in delajo po časopisih veliko reklamo, kakor da bi takšno združništvo takoj zboljšalo položaj kmeta. Posebno bi hoteli nekateri na ta način monopolizirati ves nakup sadja, živine in hmelja. Kar očitno se vidi, da so ti propagatorji kar v naprej izračunali, koliko more dati takšna kupčija dobička in sedaj mislijo, da imajo ta dobiček tudi že v žepu. Popolnoma pa pozabljajo, da je na papirju marsikatera kupčija silno dobra, ko pa se realizira, pa skopni ves dobiček in ostane le težka izguba. Ni zadosti, da se dobiček le naprej izračuna, temveč je treba ta dobiček tudi zaslužiti. A zaslužiti ga le tisti, ki trgovino dobro poznajo. Še zlasti težavna in tvegana pa je trgovina z lahko kvarljivimi deželnimi pridelki in sadjem, ki je poleg tega tudi vedno predmet spekulacije. Že marsikdo si je s to težko kupčijo opekeli vse prste in zato je mnogo bolje, da se tisti, ki te trgovine čisto ne obvladajo, tudi ne loti ali pa bo ob vse premoženje. Številni polomi takšnih izvoznih združenj o tem živo pričajo in tudi slovenski kmet je moral že plačevati takšne polume.

Pa še na nekaj je treba opozoriti. Ni tako navadno doseči dobre zveze na tujih trgih. Trgovci so dosegli te zveze po težkih žrtvah in po dolgoletnem delu. Ali naj vse te dobre zveze sedaj naenkrat zapravimo, ker hočejo neki ljudje iz bog zna kakšnih nagibov eksperimentirati v zunanji trgovini? Ali smo res tako bogati, da bi si smeli dovoljevati takšne eksperimente in še v sedanjih časih?

Kakor kaže izkušnja, se pri nas širi združna trgovina ne iz kakšnega idealizma, temveč edino le zaradi izkoriščanja privilegijev, s katerimi je ta trgovina munificenčno obdarjena. Zato tudi vidimo, da se upajo voditi to trgovino ljudje, ki nimajo niti pojma o trgovini, ki nikdar niso niti mislili na to, da postanejo trgovci. Zato vidimo, da vodijo združne trgovine upokojeni in ljudje, ki imajo že drugod svoj zaslužek in

ki iščejo v združni trgovini le svoj postranski zaslužek.

Izvozna trgovina je vedno tvegana in izgube so na dnevnem redu. Če ima zasebni trgovec izgubo, potem boli ta samo njega, javnosti pa se ne tiče. Kadar pa imajo zadruge izgubo, mora pomagati vsa javnost. Zato pa ima javnost tudi pravico, da zahteva jamstvo, da bodo združno izvozno trgovino vodili le ljudje, ki so za takšno trgovino usposobljeni.

Vse kaže, da se vodi sedanja propaganda za nakupno združništvo tudi iz političnih razlogov, da se dobi čim večji vpliv na kmeta. Vedno je skrajno nevarno, kadar se meša politika v gospodarske posle, če se pa meša celo v izvozno trgovino, je katastrofa skoraj neizogibna. Zato pa je treba tudi resno svariti pred uvajanjem nakupnega združništva iz političnih razlogov.

Ni gospodarstva, ki bi moglo pogrešati zasebne iniciative. Zato se naj ta tudi ne ubija, temveč pospešuje. Boga zahvalimo, če morejo naši izvozniki izvoziti vse sadje in plačati kmetovalcu njegovo blago, ne da bi moral ta nositi količjak rizika za to trgovino.

Kam s sadjem?

Ustanove naj se sadne kuhinje

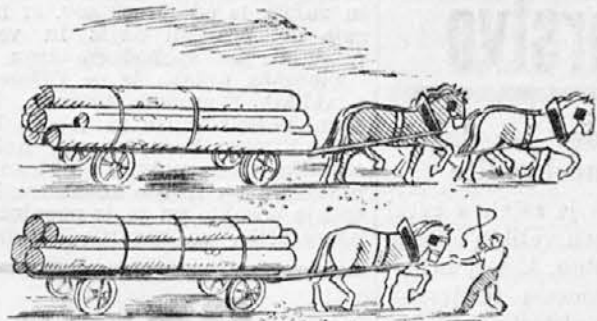
V Vašem listu od 17. VII. t. l. št. 79 prinašate članek pod naslovom: »Kam s sadjem?« Po udarjate važnost predelovanja in konserviranja sadja.

Članek je izredno važen, škoda le, da ne prodre v kmetske vrste, kjer imajo ob dobrih letinah sadja na pretek, da gnije, ker ne vedo, kam z njim ter se uporablja večinoma le za sadno pljačo. Ljudje še ne znajo prav ceniti sadja in še ne znajo delati iz sadja koristnega hraniva, marmelade, dobro sušene sadja itd. Tudi suho sadje ni povsem dobro pripravljeno ter ga slabo hranijo, da se kvari. Za to delo si ne vzamejo časa in truda. Leto za letom gredo ogromne količine v nič.

Tu bi se najhitreje in najkoristneje doseglo zboljšanje na ta način, da bi se v vsaki občini, kjer je dosti sadja, ustanovila nekaka »sadna kuhinja«. Tu bi se naj kuhalo in sušilo sadje po strokovno izvežbanih močeh. Poslovalo naj bi se tako, kot n. pr. po podeželskih mlinih, da prinese kmet sadje v občinsko sadno kuhinjo, kjer se mu to prekuha v marmelado oz. posuši, nato dobi nazaj določni del marmelade oz. suhega sadja, da mu ne bi bilo treba nič plačati, kakor tudi ne plača v mli-

Res je, da bi mogla biti naša izvozna trgovina še boljša in da bi se mogle doseči še boljše cene za agrarne proizvode. Toda ni kriv trgovec, če ni danes izvozna trgovina na višku. Krivi so temu preveč komplicirani predpisi, veličanske takse, velike davščine, splošna nesvoboda v trgovini, a deloma tudi nedoraslost naših kmetovalcev za izvozno trgovino. Imamo premalo tipiziranega blaga, poleg tega niso naši proizvodi zadostno prilagojeni za tuje trge. In še polno drugih razlogov je, da se izvozna trgovina ne razvija tako, kakor bi bilo želeli. Te vzroke je treba odpraviti, pa bo vse bolje, ne pa ubijati volje do dela v onih, ki se še edini v resnici trudijo, da pridejo naši pridelki na tuje trge.

Nobene potrebe ni po nakupnem združništvu, ker tudi nimamo ljudi, ki bi mogli tako združništvo voditi in organizirati. Zato bi bil tudi greh takšne zadruge s posebnimi privilegiji pospeševati, temveč je edino pravilno, da so te zadruge obdačene enako kakor trgovci. Le na ta način se bomo zavarovali, da ne bodo vodili teh združenj nesposobni ljudje, ki morajo povzročiti le polome!

Rajši več kakor premalo!

Za sigurnejši in lažji prevoz bomo vzeli rajši enega konja več. Podobno je tudi pri drugih stvarih. Gospodinja, če želi na primer, da ji bela kava vedno uspe v tem, da ima ta fin, poln okus, ki vsakemu ugaja, bo vzela rajši več »Franck«, kakor premalo.

Franck

KAVNI PRIDATEK

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 26. julija ponudbe za dobavo ležajev za električne svetilke; do 2. avgusta za dobavo jelovega jamskega lesa; do 9. avgusta za dobavo jelovega jamskega lesa in razsvetilo.

Štab mornarice v Zemunu sprejema do 4. avgusta ponudbe za dobavo krp za čiščenje, do 5. avgusta za dobavo repičnega olja, do 10. avgusta za dobavo 4 kovanih osi, do 16. avgusta za dobavo »Delta« kovin.

Štab za utrjevanje v Ljubljani sprejema do 24. julija ponudbe za dobavo rezervnih delov za motorne vozove, lopat, krampov, grabljic, ročnih vozličkov, do 25. julija za dobavo držajev za lopate, do 26. julija za dobavo držajev za lopate, do 27. julija za dobavo voda visoke napetosti, rezervnih delov za mehanske vozove, železnih nabijačev, sit za pesek, rešet za pesek, do 28. julija za dobavo železnih kalupov za betonske cevi, do 29. julija za dobavo trasirne vrvi, pravokotnikov, vizirnih motk, jeklenih metrov za merjenje, lesenih metrskih mer.

Strojna šola mornarice v Boki Kotorski sprejema do 30. julija ponudbe za dobavo desk (jelovih), barv itd.

LICITACIJE

Pri upravi Vojno-tehn. zavoda v Kragujevcu bodo naslednje ofertne licitacije: 27. julija za dobavo raznega električnega materiala, dne 28. julija za dobavo raznega instalacijskega materiala, dne 29. julija za dobavo jeklene žice, dne 5. avgusta za dobavo impregnirane platna, kravnega mleka, raznega šamotnega materiala, dne 7. avgusta za dobavo braon-blanka, jelovih desk, raznega kavčukastega materiala, dne 8. avgusta za dobavo šamotne opeke, dne 9. avgusta za dobavo smrekovih in bukovih desk ter livarskega koksa in raznega kartona, dne 10. avgusta za dobavo smirka na platnu in v prahu, cirkularnih in drugih žag, manesmanovih cevi, dne 11. avgusta za dobavo grafitnih loncev, mehkega fero-kroma, dne 12. avgusta za dobavo raznih strojnih jermenov, dne 14. avgusta za dobavo firneža in barv, dne 16. avgusta za dobavo jeklenih kroglic, dne 17. avgusta za dobavo strojev za brušenje in struženje, dne 30. avgusta za dobavo instalacije za parno ogrevanje ter bencinskega motorja.

Pri Upravi zavoda »Obilicevo« v Obilicem bo 27. julija licitacija za dobavo raznega električnega materiala.

Pri Štabu IV. armijske oblasti v Zagrebu bo dne 24. julija licitacija za oddajo pšenice v mletje.

Pri Vojno-sanitetnem zavodu v Zemunu bo dne 25. julija licitacija za dobavo kaliko-platna, dne 26. julija za dobavo raznih zdravil in kemikalij, dne 28. julija za dobavo dezinfekcijskih sredstev, 31. julija za dobavo vrvi za povezovanje, signatur, etiket, škatel, dne 3. avgusta pa za dobavo loja, kokosovega olja in natrij. hidrooksidata.

Pri Štabu mornarice v Zemunu bo dne 27. julija licitacija za dobavo raznega olja (plinskega itd.), 2. avgusta pa za dobavo bombaža za čiščenje.

Pri Komandi pomorskega arzenala v Tivtu bo dne 31. julija licitacija za dobavo azbestnega materiala. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice TOI interesentom na vpogled.)

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Malgaj Marica.

Denarstvo

Družba »Silos« bo dajala lombardne kredite

Družba »Silos« je začela v zvezi s postavitvijo dveh velikih silosov v Pančevu in Šabcu, ki naj začne obratovati koncem te jeseni, organizirati administrativno in komercialno službo. Silosi bodo namreč služili ne samo kot skladišča, temveč bodo tudi dovoljevali kot javna skladišča lombardne kredite. Družba že pripravlja organizacijo lombardnih kreditov ter bo na ta način finansirala kmetijstvo. Razume se, da bo to delo družbe predvsem odvisno od Narodne banke, ki naj da družbi potrebne kredite za dajanje posojil.

Tečaj vrednostnih papirjev pri sprejemanju kavcij

Finančni minister je izdal naslednji odlok:

Na podlagi § 14. točke 6. finančnega zakona za leto 1939./40. določam za spodaj naštetih državne in od države zajamčene vrednostne papirje naslednje tečaje:

2,5% vojna škoda za nominalnih 1000 din 500 din,

7% investicijsko posojilo za nominalnih 100 din 100 din,

4% agrarne obveznice iz l. 1921. za nominalnih 100 din 60 din,

4% agrarne obveznice iz l. 1934. za nominalnih 100 din 60 din,

6% begluške za nomin. 100 din 90 din,

delnice PAB za nomin. 500 din 250 din,

6% dalmatinske agrarne obveznice za nominalnih 100 din 90 din,

6% agrarne obveznice za nominalnih 100 din 80 din,

7% stabilizacijsko posojilo v zlatu (jugosl. tranša) iz l. 1931. za nom. 100 fr. frankov 100 frankov,

sicer se mora to posojilo preračunati v dinarsko vrednost po tečaju 100 fr. frankov = 222,45 din.

Ti tečaji veljajo od 15. julija do preklica ter jih morajo uporabljati vse državne ustanove in samoupravna telesa, kadar se morajo državne obveznice sprejemati kot kavcija po borznem tečaju. Ta vrednostni papirje ostane v veljavi za ves čas trajanja kavcije, izračunane po tej vrednosti.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 15. julija navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podlaga se je neznatno zvišala na 1.920,3.

Devize izven podloge so se dvignile za 9,8 na 522,6.

Vsota kovanega denarja se je znižala za 1,0 na 234,1.

Skupna vsota posojil se je znižala za 84,7 na 1.819,2, in sicer so se zmanjšala menična posojila za 10,4 na 1.726,8, lombardna pa za 74,3 na 92,4.

Razna aktiva so narasla za 15,7 na 2.165,5.

Obtok bankovcev se je znižal za 82,0 na 7.076,9.

Obveze na pokaz pa so narasle za 19,3 na 1.822,4.

Obveze z rokom so se zmanjšale za 14,1 na 233,5.

Skupno kritje znaša 27,57%.

Obrestna mera je ostala še nadalje nespremenjena.

Beograjske banke so imele ob koncu preteklega tedna nad 700 milijonov din gotovine. To je dokaz, da se je poslovanje beograjskih bank glede dovoljevanja kreditov zelo zmanjšalo. »Jug. Kurir« misli, da je rezerviranost bank posledica napete zunanje politične situacije. Poleg tega pa so beograjske banke v sedanji izvojni sezoni mnogo manj angažirane, ker daje kredite izvoznikom Narodna banka in poleg tega po ugodnejših pogojih kakor pa banke.

Romunska Narodna banka je sklenila, da zasebnikom ne bo več prodajala tujih deviz in valut, ker vse te potrebuje romunska vojska.

Zasebniki morejo kupovati devize in valute le od izvoznikov, ki morejo del prejetih deviz in valut prodajati na svobodnem trgu.

Slovaška država je po »Timesu« v velikih finančnih težavah. Državni deficit znaša za tekoče leto 603 milijonov kron, ki ga je hotela slovaška vlada pokriti z notranjim posojilom ter izdajo kovancev. Notranje posojilo pa se je popolnoma ponesrečilo, za kovanje kovanega

denarja pa primanjkuje slovaški vladi niklja. Po mnenju angleškega lista ni za slovaško vlado druge rešitve, kakor da izvede inflacijo.

Po zadnjem poročilu Grške banke so padle njene zlate rezerve v prvem tednu t. m. za 67,4 milijona drahem na 3.825 milijonov. Istočasno se je povečal obtok bankovcev za 108 milijonov drahem. Kitajska valuta je padla za 20%,

ker je izčrpan britansko-kitajski stabilizacijski fond.

Zaradi boljših trgovskih poročil in optimistične presoje politične situacije v Evropi so na njujorski borzi dne 17. julija znatno poskočili tečaj vrednostnih papirjev. Nekateri papirji so napredovali celo za 6 do 9 dolarjev. Skupno je bilo prodanih 1.750.000 delnic. Tudi še naslednje dni je trajalo to optimistično razpoloženje.

Pomanjkanje sladkorja

Zakaj se krivci ne pokličejo na odgovornost?

Eno najbolj žalostnih vprašanj v naši državi je vprašanje sladkorja. Predvsem je sladkor mnogo predrag in zato je tudi njegov konsum tako majhen kakor le v malokateri drugi državi. Drag pa je sladkor predvsem zaradi previsoke državne trošarine. Leto je sicer finančni minister obljubil, da se bo trošarina na sladkor znižala za 3 din pri kilogramu, toda ta obljuba je menda obvisela v zraku, ker je ostala cena sladkorja še vedno ista. Niti to ni mogoče doseči, da bi se znižala cena sladkorja, ki se potrebuje pri vkuhanju sadja. In vendar bi bilo letos zaradi izvrstne letine češpelj nujno potrebno, da bi država na vso moč pospeševala vkuhanje sadja. Ne pomagala bi le sadjerejcem, temveč bi tudi zelo mnogo storila za ljudsko zdravje. A ti oziri menda pri nas še niso tako važni, da bi se upoštevali.

Sladkor pa ni pri nas le silno drag, temveč ga je tudi zmanjkalo. Tudi to je bilo seveda čisto nepotrebno, ker bi mogli imeti toliko sladkorja, da bi ga še izvažali. Kmetje v Srbiji so tudi hoteli v veliki meri gojiti sladkorno repo in ustanoviti tudi lastne sladkorne tovarne, a jim je bilo to preprečeno. Zakaj se je to zgodilo, kdo je tega kriv? Ta vprašanja ostajajo nepojasnjena.

Imamo tudi dve državni sladkorni tovarni, ki bi mogle še znatno zvišati svojo proizvodnjo sladkorja. A tega nista storili. Zakaj ne? Morda zato, ker sta tudi vključeni v sladkornem kartelu? Ali je sploh dopustno, da so državne tovarne članice sladkornega kartela? Ali ni morda glavna naloga državnih sladkornih tovarn, da nastopajo kot regulator cen na trgu? Kako to, da se ne pokličejo na odgovornost oni, ki trpe, da sta državni sladkorni tovarni članici kartela?

Kajti danes je jasno, da je nastalo pomanjkanje sladkorja predvsem zaradi sladkornega kartela, ki noče plačevati kmetom sladkorno po tako, kakor bi bilo potrebno. Samo zato je prišlo do tega, da moramo letos uvoziti okoli 1000 vagonov sladkorja, do čim bi ga mogli pri dobrem gospodarstvu celo izvažati.

Cudno je tudi to, da se je neki čas z uradnih mest trdilo, da ima

mo dovolj sladkorja in da ga ne bo treba uvažati. Kako je vendar mogoče, da se dajejo javnosti tako napačne vesti.

Sladkorne nerodnosti pa s tem še ni konec. Ker se je na vse zadnje le izkazalo, da imamo sladkorja premalo, je ministrski svet znižal uvozno carino na sladkor, da se že itak predragi sladkor ne bi še bolj podražil. Vlada je nadalje sklenila, da bosta mogli uvoziti sladkor edinole obe državni sladkorni tovarni, in sicer naj bi se sladkor uvozil iz Češko-Moravske, ker smo imeli takrat velike terjatve do protektorata. Ta namera vlade pa se je popolnoma ponesrečila, ker se je tudi to pot izkazal sladkorni kartel.

Za prvo potrebo naj bi se nakupilo na Češko-Moravskem 600 vagonov sladkorja, zastopniki državnih sladkornih tovarn pa so mogli kupiti le nekaj desetnih vagonov. Ves drug sladkor pa je nakupil naš sladkorni kartel. To na vse zadnje ne more zauditi, saj je znana udeležba češkega kapitala v naši sladkorni industriji.

Posledica vsega tega je, da mo-

rata sedaj državni sladkorni tovarni kupiti sladkor od našega sladkornega kartela, če hočeta dobiti sladkor. Seveda pa morata plačati višjo ceno, ker sladkorni kartel ne prodaja brez primernega dobička. Ves efekt vladne akcije za nakup sladkorja na Češko-Moravskem in znižanja uvozne carine na sladkor je torej ta, da bo imel glavni dobiček sladkorni kartel, ki je sokriv pomanjkanja sladkorja.

Sladkorno vprašanje v Jugoslaviji postaja čedalje bolj žalostno. A nihče se ne zgame, da bi napravil tu red in poklical krivce na odgovornost. Ali je tujim sladkornim magnatom res že vse dovoljeno? Ali res ne sme priti prebivalstvo Jugoslavije do cenenejšega sladkorja?

Iz združnega registra

Vpisale so se naslednje zadruge: Vodovodna zadruga z o. z. v Moravčah, Vodovodna zadruga v Sv. Jurju ob juž. žel. in Sokolska stavbna zadruga z o. j. v Zagorju ob Savi.

Obmejni promet z moko

Po višji ceni se naj odkupilo trgovcem lire!

Trgovec z italijanske meje nam piše:

V zadnjem času se je v našem kraju precej razvil obmejni promet z moko, ki se v precej znatni meri izvažava v Italijo. Samo jaz bi mogel izvoziti v Italijo vsak mesec nad dva vagona moke, ker ne delajo italijanske oblasti skoraj prav nobenih ovir. Ker se je trgovina z moko dobro razvila, so začeli organi finančne kontrole voditi natančno evidenco, koliko dobimo lir za prodano moko. Voditi moramo posebno knjigo, v kateri moramo vpisati vsako prejeto liro. Vsakih osem dni moramo predložiti nato to knjigo pooblaščenemu denarnemu zavodu. Te lire moramo nato prodati pooblaščenemu denarnemu zavodu po 160 din za 100 Lit, dočim se v svobodnem prometu dobi za 100 lir 200 din. Da se obvarujemo škode, moramo zato moko zaračunati draže. Kakor hitro pa je naša cena moke

previsoka, se začne moka tihotapiti. Po vsej meji oživi v hipu tihotapstvo z moko.

Posledica prenizkega odkupnega tečaja za lire je torej ta, da onemogoča prodajo moke legalnim trgovcem, pospešuje pa tihotapstvo z moko. Ker oddajajo lire samo legalni trgovci, nikdar pa ne tihotapeci, je nadaljnja posledica prenizkih cen še ta, da ostajajo lire v svobodnem prometu, kar je tudi v škodo državi.

Zato je povsem utemeljena zahteva, da se dovoli obmejnemu trgovcu z moko višji tečaj za liro in s tem prepreči tihotapstvo z moko.

Apeliramo zato na Narodno banko, da to zahtevo upošteva in da s tem zaščiti legalno trgovino pred nevdržno konkurenco tihotapecev.

Prosimo tudi naše stanovske organizacije, zlasti pa Zbornico za TOI, da podpre našo zahtevo pri odločujočih činiteljih.

Zunanja trgovina

Pri izvozu jabolk se po odloku trg. ministra letos dopušča naslednji odstopek od kvalitete: za namizna jabolka 5% od toče potolčenih ali črvivih jabolk, za druga konsumna jabolka pa 10%.

Vesti o gospodarski konferenci držav osi Rim-Berlin in vseh držav, ki so odklonile jamstvo zapadnih velesil, so menda še pre zgodnje. Če bi pa do te konference prišlo, bi jo vodil dr. Schacht, ki se bo koncem julija vrnil v Berlin.

Med Nemčijo in Italijo je bil glede Trsta dosežen sporazum, po katerem se zavezuje Nemčija, da bo šlo skozi Trst poldrug milijon ton nemškega tranzitnega blaga. V zadnjem času uvažava Nemčija skozi Trst v veliki meri romunski petrolej.

Italijanski tobačni monopol je bil sedaj razširjen tudi na italijanske kolonije.

Čeprav so uradni krogi demantirali vest, da je hotela Nemčija dobiti svobodno ceno v bolgar-

skem pristanišču Varna, se v sofijskih gospodarskih krogih ta vest še nadalje vzdržuje.

Veliki mednarodni vzorčni velesejem bo letošnje jesen v Bukarešti. V okviru velesejma bo tudi cela vrsta drugih prireditev, tako sadna razstava, teden mleka itd. 10 novih železarn je bilo ustanovljenih lani v Romuniji s skupnim kapitalom 410 milijonov lejev. Poleg tega pa so mnoga podjetja tudi povečala svojo glavnico, da je narasla delniška glavica železarn za več ko 1 milijardo lejev.

Letošnja tobačna žetev na Slovaškem bo popolnoma pokrila domačo potrebo na tobaku za pipo. Tobaka za cigarete pa bo manjkalo še okoli 800.000 kg. Tobak uvažava Slovaška večinoma iz Bolgarske, Jugoslavije in Turčije.

Pšenična žetev v Španiji se ceni na 3 milijone ton, t. j. samo 19% izpod normalne žetve. Mednarodni svet za sladkor je dovolil na zahtevo angleške vlade dodatni uvoz sladkorja v Anglijo v višini 100.000 ton. Od teh bo uvozila Nizozemska Indija 20.000 ton, republika San Domingo 15 do 24 tisoč ton, ostanek pa Kuba.

Doma in po svetu

Angleški kralj je odlikoval kneza namestnika Pavla z najvišjim angleškim odlikovanjem: z redom hlačne podveze. Nadalje je priredil angleški kralj na čast naše knežje dvojice slavnostno večerjo, katere se je udeležilo okoli 1000 povablencev iz najvišje angleške družbe.

Dr. Maček ni v svojem govoru v Maksimiru, piše »Obzore«, nič povedal o poteku pogajanj za sporazum, temveč le naglasil, da bo skušal z božjo pomočjo opravičiti zaupanje, ki ga ima narod v njega. More se pa smatrati govor dr. Suteja v Sarajevu kot dopolnilo dr. Mačkovega govora. Dr. Sutej je dejal, da bodo dogodki bližnjih dni dokazali, da je hrvatska individualnost zagotovljena. Ureditev odnošajev med Srbi in Hrvati pa je treba doseči na podlagi takšnega sporazuma, da rešitev hrvatskega vprašanja ne bo povzročila nastanek srbskega vprašanja. Z drugimi besedami pomeni to, da morajo biti Srbi in Hrvati zadovoljni z novimi medsebojnimi odnošaji. Nadalje piše »Obzore«, da je splošno prepričanje beograjskih, zagrebških in ljubljanskih političnih krogov, da bo sporazum sklenjen, ker ni več nikakih načelnih ovir. V enakem smislu poročajo tudi francoski in angleški listi.

Dr. Maček je obiskal svoj rojstni kraj Jastrebarsko ter samostansko cerkev Matere Božje, kjer je bil pred 60 leti krščen. Položil je na oltar dve sveči.

Papež je daroval za dovršitev glavnega oltarja nove cerkve v Sarajevu 1500 dolarjev.

Esteban Ivoivić, novi členski poslanik v Beogradu, je dal novinarjem izjavo o zvezah Jugoslavije in Chile ter naglasil, da živi v Chile mnogo jugoslovanskih izseljencev, katerih potomec je tudi sam.

Konferenca zaradi novega železniskega voznega reda bo v najkrajšem času, kakor poroča »Jug. Kurir«.

Na konferenci ministrstva za soc. politiko in ljudsko zdravje je izjavil minister Rajaković, da bo država zgradila v Beogradu novo veliko državno bolnišnico. Kdaj pa bo rešeno vprašanje bolnišnic v Sloveniji?

Kmetijski minister je izdal pravilnik o loterijah, tombolah in drugih podobnih igrarh.

Jugoslovanska šolska ladja »Jadrana« je odplula iz Gdinje na Dansko, od tu pa na Švedsko.

Delegacija »Jugorasa« je odpotovala v Hamburg, kjer se udeležuje kongresa nemške organizacije »Kraft durch Freude«.

Veliki most na Tari, ki je visok 169 m in dolg 350 m je končan. Veljal je 11 milijonov din. Promet čez most pa je minimalen. Ne manjka se nam denarja...

Iz Jugoslov. nogometnega saveza so izključeni hrvatski klubi. Da si nekateri dovoljujejo takšne sklepe v sedanjih časih, je res že od sila. Edino pravilno bi bilo, da bi še slovenski klubi izstopili iz saveza.

Kojevski rudarji so imeli zborovanje, na katerem so zahtevali, da ostanejo vsi rudarji zaposleni, da se zagotovi vsaj 20 dni dela na mesec in da se podpro stradajoče delavske rodbine. Končno so zahtevali, da direktorija drž. železnice zviša nabave prenoaga iz kojevškega rudnika od 1000 na 1500 ton na mesec, v bodočem letu pa na 2000 ton.

Rudarji v rudniku Trepča so začeli stavkati. Njim so se nato pridružili še rudarji rudnika Zvečan. Delavci zahtevajo zlasti izboljšanje delovnih pogojev.

Stavka delavcev v beograjskih opekarnah je končana in so se mezde delavcem zvišale za 30 do 50%. Zato so se zvišale tudi cene za opeko, in sicer za stare zaključke za 10% od 320 na 350 din za 1000 kosov, za nove zaključke pa od 320 na 380 din ali za 19%.

25 milijard lejev je izdala Romunija v zadnjih letih za svojo oborožitev.

5000 špirov živi v Angliji, Franciji in USA, kakor je ugotovila angleška tajna policija.

Ameriško vojno ministrstvo je odbilo dovoljenje za nov visoki most, ki bi vezal New York z Brooklynom, ker se more zveza obeh mest izvesti po tunelu, ki je v primeru vojne mnogo bolj varen kakor pa most.

5 in pol milijarde dolarjev so potrošili ameriški turisti v zadnjih 20 letih v Evropi, kakor je ugotovila ameriško trgovinsko ministrstvo.

Zidje v Palestini so proglasili 24 urno protestno stavko, ker je do aprila prepovedano vsako novo vseljevanje Židov v Palestino.

Zeileiss, znani zdravnik v Glajspachu je umrl zaradi rane, ki jo je dobil pri nekem eksperimentu.

Na velikem nemškem potniškem parniku »Berlins« je eksplodiral kotel. 15 moč posadke je bilo ubitih, 18 pa ranjenih.

Davčni svetovalec

Službena pogodba

G. J. V. v K.

Vprašanje: Zaposlujem več trgovskih pomočnikov in ob zadnji reviziji moje trgovine glede trošarinskih predmetov me je organ finančne kontrole mimogrede vprašal, ali so njihove službene pogodbe v redu. Prosim, da mi pojasnite, ali sem dolžan, da sklenem z mojimi pomočniki službeno pogodbo?

Odgovor: Nikakor niste dolžni, da imate s pomočniki pismeno službeno pogodbo. V tem pogledu ni nobenega zakonskega predpisa, ki bi Vas silil, da napravite pismeno pogodbo. Taksa, za katero gre in zaradi katere Vam je organ finančne kontrole stavil vprašanje, se plača edino, ako je pogodba pismena. Toda za pogodbo se smatra vsaka listina, ki služi za dokaz proti izdajatelju. Torej se mora plačati taksa tudi v primerih, v katerih se sklene službena pogodba v obliki trgovskega dopisovanja, n. pr. v obliki pisma, v obliki dekreta o sprejemu v službo itd., najsi so dotični dopisi podpisani tudi samo od ene strani. Pogodbe s trgovskimi pomočniki niso izvete od kolkovanja.

Neizterljive terjatve pri skupnem davku

F. O. v L. — Vprašanje: Terjatve za blago, za katero sem plačal skupni davek, je pri odjemalcu neizterljiva. Kaj naj napravim, da bo ta davek odpisan, ker sem mnenja, da bi se moral odpisati, če ga ne morem izterjati. Večkrat sem slišal in bral, da sem glede tega davka samo inkasant za državo.

Odgovor: Finančna uprava se postavlja na stališče, da se skupni davek ne more odpisati, tudi ne, če ni izterljiv. Smatra namreč, da bi se davek, če se odpisuje, ne plačal tudi za nadaljnje faze prometa, za katere bi se moral plačati splošni prometni davek, če bi ga ne nadomestil skupni davek. Dokler finančna uprava tega

Hiša za trgovino je naprodaj v Kamenjah pri Bohinju, v Križah pri Trziču, v Zgornji Šiški, Cerklje, na Rakeku, Višnji gori. Pojasnila daje Kmetiska posojilnica v Ljubljani.

stališča ne spremeni, oziroma se v tem pogledu predpisi ne preurede, ni mogoče v zadevi ničesar ukreniti.

E. K. Lj. — Ali je mogoče odpisati davek zaradi neizterljivosti?

Davčni dolg, ki se ne more izterjati niti z izvršbo, se mora odpisati.

Davek, se smatra za neizterljivega takoj:

1. Če je dolžnik umrl in ni zapustil niti premožne niti nepremične imovine, iz katere bi se mogel davek izterjati, ali ako se je dolžnik neznanokam izselil in ni zapustil niti premožne niti nepremične imetka, iz katerega bi se mogel izterjati davek.

2. Po izvršenem konkurznem postopanju, če davčna terjatev ni bila priznana s sodnim sklepom,

Gospod šef uči svoje osebje

I.
V nekem strokovnem listu čitamo naslednja dobra navodila za uspešno prodajanje.

Šef je zbral svoje nameščence in jim je stavil več vprašanj. Tako je neko prodajalko vprašal:

»Gospodična, kaj bi storili, če zahteva stranka blago, ki je pošlo, da pa je že novo naročeno in da jo zato prosim, če se oglasi v nekaj dneh.

»In kaj bi storili, če bi prihodnjič, ko pride stranka, blago že zopet pošlo?»

— Teda bi skušala stranko zopet potolažiti.

Šef: »Malo verjetno je, da bi se stranka dala znova potolažiti, ker stranka ne more priti dvakrat zaman v trgovino. Edino pravilo je, da bi že takoj prvič stranki sporočili, ko je prišlo novo blago. Če tega ne bi storili niti takrat, ko je blago pošlo v drugič, potem smo stranko za vedno izgubili.

II.

Šef: »Kaj pomeni pri nas zamenjava prodanih predmetov?»

Prodajalka: »Delo in dostikrat tudi jezo.«

Šef: »To je res. Zamenjava je neprijetna stvar, a se najbrže nikdar ne bo mogla čisto prepre-

Nova restavracija „SLON“ se otvori v soboto

22. julija zvečer

Gospode trgovce vabim na obilen obisk.

Za vsestransko dobro postrežbo jamči restavrater **Križ**

ali če se, najsi je bila priznana, ni mogla izterjati, ker je masa pošla.

Davek, odpisan na ta način, pa predpiše davčno oblastvo izuova in ga izterja, če se ugotovi v 5 letih, odkar se je izdal razdelbni sklep, da so se dolžnikove razmere materialno tako izboljšale, da je moči odpisani davek izterjati.

Davek se smatra za neizterljivega tudi:

3. Če se ni mogel izterjati z izvršbo, ki se je vodila vsako leto

brez uspeha, niti v tretjem letu od dne dospelosti.

Izjemoma se sme davek odpisati tudi pred pretekom tretjega leta, ako je iz izvršenih aktov, pa tudi drugače po prepričanju občin in tudi davčnega oblastva ugotovljeno, da ni upati, da bi se mogel davek vobče izterjati v doglednem času.

Davek se ne sme smatrati v nobenem prednjih primerov za neizterljivega, če obstoji zanj jamstvo iz čl. 146. zak. o nep. davkih, ki se še da uveljaviti.

Nemci bodo izkoriščali naša petrolejska ležišča

Ministrski svet je definitivno odobril pogodbo, ki je bila sklenjena med letos v marcu ustanovljeno nemško družbo »Rudokop« za raziskovanje in izkoriščanje naftinih ležišč ter domačimi družbami »Panonija« v Beogradu, »Uljanik« v Zagrebu in »Bitumen« v Zagrebu. Te družbe imajo pravico raziskavanja in izkoriščanja naftinih ležišč v Medjimurju do Slovenije na površini 3950 km².

Nemci bodo takoj začeli z raziskavanjem in vrtnanjem, in sicer najprej na ozemlju družbe »Uljanik«, kjer je Bujavica. Tu se že dolgo pridobiva zemeljski plin.

Naše organizacije

Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov v Ljubljani vabi vse gospode, ki reflektirajo na ugodnost na železnicah, da se udeležijo sestanka v soboto 22. julija ob 18. uri v Trgovskem domu, na katerem jim bo vse pojasnjeno.

Listnica uredništva

Poročilo o sestanku lesnih trgovcev pri Združenju trgovcev za okraje Celje, Gornji grad in Šmarje pri Jelšah v nedeljo dne 16. julija v Mozirju in Radmirju smo prejeli za današnje številko prekasno in ga bomo zato objavili v prihodnji tedenski številki.

SLOVENIA TRANSPORT LJUBLJANA

Telefoni: 27-18, 37-18, 37-19 carinska pisarna 24-19 po uradnih urah

Ocarinjenje

uvoznega in tovarnega blaga, po svojem car. posr. I. Kladniku, višjem car. insp. v p. — revizija deklaracij — car. reklamacije — rekurzi — carinsko-tarifne informacije itd.

Trgovskemu naraščaju!

čiti. Dober trgovec pa more najti tudi v zamenjavi blaga dobre strani. Kdo bi mogel povedati kakšno dobro stran zamenjave?»

Prodajalka: »Neke dobre strani ne morem najti. Če pa sem že rekla A, potem treba reči tudi B. Če že moram zamenjati blago, potem treba tudi pri tej priliki biti prijazen in pokazati, kako delo povzroča zamenjava in kako zamudna je.«

Šef: »Dobro! Prosil bi vse, da se po tem ravna. Toda zamenjava ima tudi svoje dobre strani, če jih res hočemo najti. Kajti jasno je, da ni vedno zamenjava le posledica sitnosti kupca, temveč smo dostikrat tudi sami nekaj krivi, ker nismo na vse pazili. Marsikatera zamenjava bi se mogla že takoj v začetku preprečiti, če bi dovolj pazili pri prodaji na individualnost kupca. Zato se treba pri vsaki zamenjavi vprašati, zakaj hoče kupec zamenjati blago. In ko to ugotovimo, si moramo to zapomniti za prihodnjič in kupca bomo potem bolje postregli.«

III.

Šef: »In sedaj še eno vprašanje: Kaj bi storili, če bi stranka slabo govorila o naši konkurenciji? Gospodična Marica! Ali se ni zadnjič pri Vas neka dama prav zelo pritožila čez prodajalko pri naši konkurenciji Hoban? Kaj ste prav za prav rekli tedaj dami?»

Prodajalka: »Dejala sem dami, da bi morala to povedati gospodu Hobanu in ta bi ji prav gotovo popolnoma ustregel, ker g. Hoban pazi na to, da so stranke zadovoljne.«

Šef: »Za ta odgovor zaslužite odlično. Zapomnite si vsi! Nič ni bolj grdo, kakor pomagati kupcu slabo govoriti o konkurenciji. Trgovec, ki da nekaj na sebe, govori pred kupcem o konkurenciji le dobro!«

Važna sklepa deviznega odbora

Devizni odbor pri Narodni banki je sklenil, da se kapitalom, ki bodo v bodoče prišli v državo v svobodnih devizah, zagotovi primerna dividenda v devizah. S tem se hoče privabiti tuji kapital v državo.

Nadalje je devizni odbor sklenil, da se za volno, staro železo, surovo juto, kavčuk, kositer, surove velike kože, kokosovo olje, lej, bombažna vlakna, ribje olje in žvepleno olje ne bodo več izdajala devizna dovoljenja za izvoz, brez ozira na to, če se izvozijo v klirinške ali neklirinške države. S to odredbo se hočejo zagotoviti domači industriji potrebne surovine.

Leopold Kerne:

Kdaj je reklama uspešna

(Vse pravice pridržane.)

Da bomo razumeli harmonijo barv, nam je treba nekaj teoretičnega znanja. Brez tega ne bi mogli dobiti pregleda čez barve, ki jih je z vsemi nijansami brez števila.

Siva lestvica

Za praktično uporabo so barve od čisto bele do najtemnejše, žametasto črne, razdeljene na 8 stopenj, v katerih ponehava svetloba po Fächnerjevem zakonu v geometrijski vrsti (1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6). Ostwald je zaznamoval stopnje te sive lestvice s črkami a, c, e, g, i, l, n, p. (Tudi v glasbi so toni po višini označeni s črkami.) Vsak ton izgleda kakor prejšnji, če bi ga zasenčili in je po svetlobi točno v sredi med obema sosednjima tonoma. Harmonične sive tone dobimo, če izberemo barve v enakih razdaljah (acc, egl). Če se ne držimo točno enakih razdalj v tonih, ne dobimo prav zadovoljivega vtisa in je nesmiselna trditve, da se vse sive barve med seboj ujema.

Barvni krog

Vsaka barva ima nebroj odtenkov. Zelena na pr. je vsaka barva med rumeno in modro. Lipa je zelena, snreka je tudi zelena, mah je drugače zelen kot trava, vrba drugače kot breza. Za vse barve nimamo niti imen, s katerimi bi jih približno določili.

Kakor kaže klaviatura pregled tonov po višini, tako dobimo pregled čez barve z barvnim krogom. Ostwaldov barvni krog obsega 8 glavnih barv: 1. rumeno, 2. oranžno, 3. rdečo, 4. vijoličasto, 5. ultramarin-modro, 6. ledeno modro, 7. morsko zeleno, 8. listnato zeleno. Te barve so v enakih presledkih; oranžna je na pr. ravno toliko oddaljena od rumene, kakor na drugi strani od rdeče. Če bi ji primestali nekoliko rumene, bi se približala rumeni in bi ne bila več v sredi. Barvni krog si sestavimo z

Ostwaldovimi barvicami »Normi«, ki jih dobimo v naših trgovinah za ca 10 din. Tu so barvice tako razvrščene, kakor so toni v dobro uglašnem klavirju. Napravi si tak barvni krog, čeprav nisi slikar. S tem pridobiš smisel za barve in okus, kar bo v prid tvoji osebni kulturi.

Kontrast

V barvnem krogu leži vsaki barvi nasproti komplementarna barva, ki ji je najmanj podobna; rumeni vijoličastomodra, rdeči modrozeleno, oranžni mrzla modra. Če zmešamo dve nasprotni barvi, dobimo sivo.

Izpreminjanje barv

Vsaka barva je lahko svetla ali temna. Polna barva nima sive primesti (mavrične barve). Čim več sive primesti ima barva, tem bolj je ubita ali motna (zasenčena).

Barve brez sive primesti tvorijo čisto ali jasno vrsto. S primestjo določne količine sive, dobimo motne barvne kroge. (Napravi si jih z Ostwaldovimi barvicami na različnih sivih papirjih ravno tako, kakor si napravil jasno vrsto na belem papirju.)

Iz čistih jasnih barv dobimo poljubne motne tone, če jim primestamo črno barvo. Tako dobimo oker, če zmešamo rumeno in oranžno z rjavkasto črno, rjavo dobimo z mešanjem oranžne, rdeče in črne, indigo modro tvorita U modra in črna, za olivno primestamo rumeni barvi črno. V naravi kakor tudi v modi prevladujejo motne barve. V sivi je več ali manj zastopana še kaka druga barva, kar je treba pri kombinaciji upoštevati.

Harmonija barv

Kadar sestavimo barve kar poljubno, dobimo navadno neprijeten, v najboljšem primeru nevtralen vtis. Pri dobro sestavljenih barvnih celotah bi prijeten učinek takoj pokvarili, če bi eno teh barv poljubno zamenjali. To nam dokazuje, da so med barvami zakonite zveze, ki se izražajo v harmoniji.

Kakor dobimo sive harmonije na ta način, da izbe-

remo tone v enakih razdaljah, tako so tudi barve v istem tonu, to je vsaka barva v isti senčni vrsti, harmonične, če so v enakih razdaljah.

Dvebarvne harmonije dobimo, če sestavimo po dve barvi, ki pripadata istemu krogu. Dve enako čisti ali pa enako motni barvi se vedno ujemata. Tudi v sivi lestvici ali v senčni vrsti ne more biti nesoglasja med dvema barvama, ker je med njima samo ena razdalja. Čim večja je razdalja, tem večji je kontrast in močnejši poudarek, čim manjša je razdalja, tem podobnejše, sorodnejše so barve in tem mirnejši, enotnejši je učinek.

Trobarvne harmonije tvorimo, če zberemo 3 barve, ki stoje v jasnem ali v enako motnem krogu v enakih razdaljah (n. pr. 1. 3. 5; 4. 4. 6. 8; 7. 1. 3; 1. 2.).

Ostwaldova teorija je pri nas še malo znana. Iz navedenega osnovnega nauka je razvidno, da temelji na matematičnih razmerjih.

Sorodne barve ne motijo harmonije. Poglejmo na pr. vrtnico. Ta se nam zdi zato tako bogata, ker se glavna barva preliva v mnogih sorodnih odtenkih. K vsaki barvi se ujema tudi njeni zasenčeni toni.

Neharmonične barve takoj opazimo, če se nam izmed drugih vsiljuje, če kriči, a tudi, če je med drugimi topa, mrtva. Kot mali akcenti take barve ne žalijo očesa in jih čisto nalašč uporabljamo (na pr. pri ovratnicah, broškah, cveticah v gumbnici). Harmonične barve izgledajo, kot da so pod vplivom enake razsvetljave. Zagorela barva bi nas bodla med barvami, ki jih vidimo le v pomladanskem jutru ali med mavričnimi barvami. Ravno tako ne spada bleda med zagorele barve jesenske zarje.

Barvni akordi imajo posebne učinke. Modra, zlata, rdeča, tvorijo veličastno trozvočje, rdeča, lila, zlata učinkujejo toplo, čustveno, zelena, zlata in modra delajo blesteč vtis, modra, srebrna in zelena učinkujejo ljubko in spominjajo na pomladansko cvetje.

Zlata barva nadomešča rumeno, srebrna pa sivo. Zlata in srebrna dvigata sosedne barve in ker predstavljata bogastvo, ju uporabljamo v reklamnih svrbah tam, kjer hočemo to podčrtati. (Dalje prihodnjič.)

8. Obiščite MARIBORSKI TEDEN

od 5. do 13. avgusta 1939.

Polovična voznina na železnica od 1. do 17. avgusta 1939.

VELIKA GOSPODARSKA IN KULTURNA REVIJA

Industrija — Trgovina — Obrt — Kmetijstvo — Velika tekstilna razstava — Tujskoprometna razstava — Gostinstvo — Vinska pokušnja — Razstava narodnih vezenin — Narodopisne razstave — Jubilejna gledališka razstava — Skavtska razstava — Razstava malih živali — Številne specialne razstave — Koncertne in gledališke prireditve — Sportne prireditve — Veselični park na razstavišču itd.

5.—6. avgusta festival slovenskih narodnih običajev.

Obiščite Mariborski otok, najlepše kopaljšče v Jugoslaviji!
Obiščite zeleno Pohorje in sončni Kozjak!
Obiščite vinorodne Slovenske gorice!
Obiščite veseli Maribor in njegovo okolico!
Mariborski teden je najlepša priložnost za obisk naše severne meje!

Cenik za izvozno zavarovanje valute

Veljaven od 16. do 31. julija 1939.

V ceniku, kolikor smo ga že objavili za prvo polovico julija, so po novem ceniku izvedene naslednje spremembe oziroma popravki:

I.

- 18. droži kor, škroba 185,
- 20. škrob v vrečah 310,
- 21. dekstrin v vrečah 350,
- 64. višnje suhe 400,
- 85.b olivne tropine 100,
- 86. hmelj I a slov. 3700,
- 86.a hmelj II slov. 2700,
- 88. sirkovo seme 120,
- 92. bolhač strn 200,
- 92.a zdravilne korenine 2000,
- 94. kadulja (ajbiš) 250,
- 97. borovo seme 2500,
- 99. konj za meso, lahki 1800,
- 99.a konj za meso, težki 12.500 (?),
- 100. konj za vprego, težki (Medmuri) 9000,
- 101. konj za vprego, poltežki 7000,
- 102. žrebci do 1 in pol leta 6000,
- 103. konj lahek do 2 let 3000,
- 104. konj mali gorski 3200,
- 105. žrebe do 1 leta 600,
- 106. osel 2000,
- 107. mezeg 2300,
- 108. krave 1000,
- 109. voli 1600 do 4000,
- 145. kokoši žive, kos 13,
- 146. piščanci živi, kos 13,
- pri 228: pragi 236—245 din 50;
- 246. opij (afion) 30.000,
- 247. alkaloidi opija 300.000,
- 248. bučno olje 1200,
- 249. olivno olje 1200,
- 250. rožmarinovo 4500,
- 250.a sulfurno olje 600,
- 251. špirit raf. 500,
- 251.a špirit denat. 400,
- 252. špiritov lug 180,
- 253. vino 300,

- 254. mošt 320,
- 255. mineralne vode 50,
- 256. sveže maslo 1300,
- 256.a surovo maslo 5000,
- 257. kaškaval planinski 1800,
- 258. kaškaval poljski 1400,
- 259. navadni sir mastni 1400,
- 260. navadni sir 800,
- 260.a emendolski 3400,
- 260.b trapist 3600,
- 261. sardine v olju 3200,

II.

- 262. gobe in plovec 12,
- 263. tupina 2-50,
- 264. tupina pečena 12,
- 265. naravni pesek 13,
- 266. morski pesek, razsuto 7,
- 267. beli stavbeni kamen 17,
- 268. umetni škrljevec (salonit) 135,
- 269. kamni odpadki 3,
- 270. surovi mavec 7,
- 271. mleči mavec 23,
- 272. žgani magnezit 65,
- 273. surovi magnezit v kosih 35,
- 274. žgani magnezit, zmlet 80,
- 275. surovi magnezit, zmlet 40,
- 276. boksil v prahu 15,
- 277. cement iz Srbije 45,
- 278. beli barit 30,
- 279. barit rumen 20,
- 280. cement beočinški 50,
- 281. cement hrvaški in slovenski 50,
- 282. cement dalmatinski 28,
- 283. železna ruda 17,
- 284. manganova ruda 110,
- 285. kromova ruda 65,
- 286. svinčena ruda 100,
- 287. cinkova 60,
- 288. piritova 20,
- 289. piritova flotacijska 17,
- 289.a hematitna 87,
- 289.b bakrena ruda 150,
- 290. železna žindra 14,

292. žveplena žindra 70,
292.a kositrna žindra 500,
292.b bakrena žindra 100,
293. kovine v prahu 1000,
294. črni premog 30,
295. rjavi premog 20,
296. rjavi premog, drobni 14,
297. lignit 7.

(Konec prihodnjič.)

Žitni trg

Ponudba nove pšenice je omejena samo na ponudbe Prizadu, ker kupujejo mlino predvsem staro blago po ceni 156 din baza Tisa in 154 baza Begej. Novo blago se plačuje po 160 din. Prizad je nakupil dosedaj 5334 vagonov. Izvozna pariteta proti oktobrskemu terminu je za Liverpool 54'50, za Rotterdam pa 49 din, oz. na bazi efektivnega blaga 52 din. — Na tujih trgih je položaj še vedno mlačen in se cene drobe še nadalje.

Na domačem trgu s koruzo ni sprememb. Blago na vlačilcih je po 112 do 113, vagonsko pa po 114 do 115 din, pariteta Indjija. Izvozna pariteta je za oktobrski termin za Rotterdam 76, za efektivno blago pa 79 din.

Sejmi

- 23. julija: na Blanci.
- 24. julija: v Vinici, Središču.
- 25. julija: v Metliki, Kozjem, Kamniku, Mežici, Slov. Bistrici, Kočevju, Vel. Loki, Dobrovniku, Zalcu, Ormožu, Dol. Lendavi, Ljutomeru, Mariboru.
- 26. julija: v Cerknici, Domžalah, Teharjih, Celju, Ptujju, Trbov-

ljah, Višnji gori, Leskovcu, Radovljici.

27. julija: v Toplicah, Bellincih, Turnišču.

28. julija: na Vrhniki, v Dol. Lendavi.

29. julija: v Brežicah, Celju, Trbovljah.

Radio Ljubljana

Sobota 22. julija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 14.00: Napovedi — 17.00: Otroška ura — 17.50: Pregled sporeda — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Pogovori s poslušalci — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Beseda h kongresu Kristusa kralja — 19.40: Nac. ura — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: »Pisana šara.« Vesel večer z godbo in petjem. Besedilo prispeval Joža Vombergar, sodelujejo Cimermanov kvartet in Fantje na vasi — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Nedelja 23. julija. 8.00: Klavirski koncert gdč. Silve Hrašovec, vmes plošče — 9.00: Napovedi, poročila — 9.15: Prenos cerkvene glasbe — 9.45: Verski govor (p. dr. Tominec) — 10.00: Prenos promena koncerta iz Rogaške Slatine, dirigent Anton Neffat — 11.30: Koncert opernih napevov; sodeluje g. Jože Gostič in radijski orkester — 13.00: Akademski pevski kvintet — 14.00: Plošče — 17.00: Reja malih živali v Sloveniji (ing. Anton Greif) — 17.30: Melody jazz in radijski orkester — 19.00: Napovedi, poročila — 19.40: Nac. ura — 20.00: Viničarsko slavje 1927 (plošče), pesmi in plesi iz Švice — 20.30: Prenos koncerta iz Rogaške Slatine — 21.30: Plošče — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Ponedeljek 24. julija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Zanimivosti — 19.40: Nac. ura — 20.00: Les petits riens, balet (član ork. berl. drž. opere) — 20.10: Nekaj besedi o nervozni in nevrasteni (dr. Ivan Kanoni) — 20.30: Tercet sester Fink, vmes radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Kmečki trio.

Clio
šumeča limonada
v tabletah po 50 p
Proizvod Unio družba Maribor

St. 9970/39.

Nabava

Državni rudnik Velenje razpisuje na dan 9. VIII. 1939. neposredno pismeno pogodbo za dobavo 30 jamskih vozičkov, železnih, koloseka 500 mm, volumena 0-77 m³ po načrtu. Ostali pogoji pri rudniku.

Državni rudnik v Velenju.

AKCIJSKA DRUŽBA ZA KEMIČNO INDUSTRIJO LJUBLJANA

Ustanovljeno 1850

Zaloga vseh vrst stekla,
porcelana in keramike.
Stavbno in umetno steklarstvo. Specialna zaloga
in okvirjenje slik

JULIJ KLEIN

LJUBLJANA

Wolfova ulica št. 4

Telefon 33-80

TA VARSTVENA ZNAMKA
NA STEKLENIČI

Vam jamči,

DA STE KUPILI ZA ČIŠČENJE VSEH
KOVINASTIH PREDMETOV, OGLEDAL IN
OKEN PRIZNANO NAJBOLJŠE SREDSTVO

Sidel

katero vsled kemičnih sestavin vse te predmete
ČISTI, POLIRA, OHRANI,
DESINFICIRA

PAZITE NA VARSTVENO ZNAMKO!

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA
KOPITARJEVA 6

*
Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte, štrance, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

Šivalni stroji

VERTAS s tovarniško garancijo

Trgovci popust!

SPLOŠNA TRGOVSKA

d. z o. z.

LJUBLJANA
Tyrševa cesta 33

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!
Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

Prvovrstne svetovno znane proizvode tovarne „MARELLI“ (MILANO-ITALIJA) elektromotorje, ventilatorje najrazličnejših vrst, vodne črpalke itd. Vam dobavi in instalira

**Mihelčič Ivan, elektrotehnično podjetje
Ljubljana, Borštnikov trg št. 1 — telefon 27-04**

Izvršuje vsakovrstne električne instalacije in napeljave za luč, moč, signale itd. Popravlja vsa v stroko spadajoča dela.

Zahtevajte prospekte in reference!
Zahtevajte in uporabljajte proizvode tovarne „MARELLI“!

Iščemo sposobnih zastopnikov

za izvoz zabojev za pomaranče, rezanega lesa in vezanih plošč za Palestino in bližnji Orient. Ponudbe v nemščini na: LANDAU BROS., Trug Street 23, Tel.-Aviv, Palestina.